

# Hluboké Mašůvky

Text a foto: Michal Bařinka

S názvem jihomoravských Hlubokých Mašůvek se mnozí z nás setkali již jako žáci či studenti. Lokalitu totiž proslavil nález tzv. Hlubokomašůvecké venuše, sošky z období kolem roku 4000 př. n. l. Obec, ležící asi 9 km severozápadně od Znojma, je však také významným poutním místem s velice zajímavou historií.

## V údolí Svatoňovec

Ačkoli jsou dnes Hluboké Mašůvky spjaty zejména s kultem Panny Marie de Foy, poutníci sem putovali již dlouho předtím, než sem byla uctívána soška přenesena. Cílem jejich cest byly tehdy prameny ve zdejším údolí zvaném Svatoňovec. Tradovaná zázračná uzdravení, která se měla u těchto pramenů udát, přitahovala stále větší množství lidí – až nakonec místní dřevěná kaple přestala zvýšenému poutnímu provozu v 17. století vyhovovat. Majitel panství Jan Ludvík Raduit de Souches (1608–1682), u nás známý především jako obránce Brna před Švédy v roce 1645, se proto rozhodl vybudovat větší, kamennou stavbu. A zároveň to byl rovněž on, kdo do Hlubokých Mašůvek přinesl asi 20 cm vysokou sošku Panny Marie de Foy.

## Malá soška, velký kult

Kult Panny Marie de Foy dnes v Česku není příliš rozšířen. Šířiteli tohoto kultu byli u nás především jezuité (foyenský kult se těšil popularitě například v Klatovech, Hradci



Dostavba kostela byla údajně umožněna díky dávné známosti zdejšího faráře Josefa Parmy s Klementem Gottwaldem

Králové či Českém Krumlově, kde Tovaryšstvo Ježíšovo působilo), po zrušení jezuitského řádu v roce 1773 se však kvůli malé velikosti (kolem 20 cm) mnoho sošek Panny Marie de Foy ztratilo. Legenda vyprávějící o počátcích tohoto kultu je situována do belgického Foy (ležícího necelých 40 km na jih od města Namur). Zde měl v roce 1609 od barona Cellese koupit mohutný dub jakýsi stavitel lodí, který měl v úmyslu ze dřeva udělat pramici.

Po poražení dubu však zjistil, že strom je uvnitř ztrouchnivělý (tudíž pro pramici nepoužitelný), a tak měl být rozštípán na dřevo pro zátop. Poté však následoval ještě jeden objev – uvnitř stromu byla zarostlá dutina, v níž se nacházely barevné kamínky, copánek vlasů a také kamenná soška Panny Marie. O tomto objevu se později dozvěděl i baron Celles, který pak nařídil umístit sošku do dubu rostoucího hned vedle pokáceného stromu. Zakrátko



Lurdská jeskyně vznikla u příležitosti 90. výročí mariánského zjevení v Lurdech

se toto místo stalo vyhledávaným cílem věřících, soška byla již roku 1618 prohlášena za milostnou a počty poutníků stoupaly. Kult Panny Marie de Foy se posléze rozšířil daleko za hranice diecéze, například i do českých zemí. Sošky foyenské Panny Marie bývají kolem 20 cm vysoké a obvykle jsou vyrobeny z dubového dřeva pocházejícího z okolí belgického Foy (podle legendy pak přímo z poraženého dubu).

## Za slitování a ochranu

Jestliže jsme nyní připomněli legendu o vzniku kultu Panny Marie de Foy, pak čtenáři dlužíme ještě příběh o tom, jak se uctívání soška dostala z daleké Belgie až do jihomoravských Hlubokých Mašůvek. I v tomto případě máme k dispozici legendu. Podle ní dřevěnou sošku získal Raduit de Souches během jednoho ze svých tažení v Belgii. V té době byl prý ještě protestantem a společně se svými vojáky přepadl ženský klášter. Výměnou za slitování a ochranu nabídly řeholnice vojevůdci uctívanou sošku a dále ještě slíbily, že pokud ji bude nosit pod brněním, v klášteře se budou modlit za jeho ochranu ve válce

vřavě. Raduit de Souches podle legendy tuto nabídku přijal, na válečném poli skutečně nezemřel a později sošku Panny Marie de Foy věnoval novému kostelu v Hlubokých Mašůvkách.

## Důležité známosti

Vraťme se zase zpět na jižní Moravu. Ani barokní kostel, který nechal v Hlubokých Mašůvkách roku 1680 zbudovat Raduit de Souches, nemohl uspokojit narůstající zájem poutníků stoprocentně. Po 1. světové válce se dokonce začaly poutní mše sloužit venku, u nově zbudovaného pomníku padlým, jehož součástí byla i velká socha Panny Marie Mašůvecké. Po 2. světové válce se však farnosti ujal Josef Parma (1910–1957), jeden z nejvýznamnějších mužů v dějinách tohoto poutního místa. Právě díky němu byla obnovena a doplněna křížová cesta na Kalvárii (roku 1947 posvěcená brněnským biskupem Karlem Skoupým) a také díky němu byla za kostelem k 90. výročí mariánského zjevení v Lurdech vybudována Lurdská jeskyně (posvěcená v říjnu roku 1948). Parma však především inicioval rozšíření hlavní lodi kostela

a přístavbu věže. Zajímavostí je, že tato stavba probíhala v období tvrdých proticírkevních opatření a vykonstruovaných procesů s církevními představiteli. Jedná se o jeden z mála, ne-li jediný kostel, který byl u nás v té době budován. Traduje se, že za udělením této výjimky stála známost – farář Parma se totiž v mládí osobně znal s Klementem Gottwaldem, v čase stavebních úprav československým prezidentem.

## Jedno z hlavních poutních míst regionu

Hluboké Mašůvky jsou dnes jedním z hlavních poutních míst regionu. Poměrně rozsáhlý poutní areál tvoří kostel Navštívení Panny Marie, křížová cesta, tzv. Mariánská cesta, Bolestná cesta Panny Marie, Lurdská jeskyně a Svatá studánka. Pro turisty (a samozřejmě i poutníky) je velice zajímavá ona Mariánská cesta; prostřednictvím obrazů rozvěšených na stromech podél stezky totiž představuje celkem 60 mariánských poutních míst u nás i v zahraničí. V Hlubokých Mašůvkách tak najdete nejen místo ke ztišení, ale třeba i tip na další cestu.

## i Info

**Výchozí místo:** Autobusovou zastávku „Hluboké Mašůvky, host“, nacházející se několik desítek metrů od kostela Navštívení Panny Marie, obsluhují spoje na trase Hostim–Znojmo a Slatina–Znojmo. Automobil je možné zaparkovat poblíž kostela.

**Mapa KČT:** č. 81 – Podýjí a Vranovská přehrada

**Zajímavá místa v okolí:** město Znojmo s historickým centrem, hradem, románskou rotundou sv. Kateřiny a spoustou dalších pamětihodností (9 km od Hlubokých Mašůvek).